

Rojdan Erez

Ortak değerden ortak kedere

Derya Barin

Narin'i savunmak tüm toplumu ve ötekileri savunmaktır!

Beritan Güneş

'Meçhul' faillerden dost faillere giden 100 yıllık yol ve çocuklar

Evrin Kepenek

Çocuklara yönelik şiddetin politik boyutu: Medyanın kör noktası

Esra Kahraman

Çocuklar, travma ve dile getiremedikleri

İÇİNDEKİLER

- 1** Ortak değerden ortak kedere
Rojdan Erez
- 5** Narin'i savunmak tüm toplumu ve ötekileri
savunmaktır!
Derya Barin
- 7** Meçhul faillerden 'dost' faillere giden 100 yıllık
yol ve çocuklar
Beritan Güneş
- 10** Çocuklara yönelik şiddetin politik boyutu:
Medyanın kör noktası
Evrin Kepenek
- 13** Çocuklar, travma ve dile getirilemeyenler
Esra Kahraman

Ortak değerden ortak kedere

Rojdan Erez-30 Eylöl 2024

Günümüz koşullarında çocuklar, “en zorda” olan kesimlerin başında gelmektedir. Özel mülkiyetçi aile anlayışı ile kimsenin başka biri üzerinde söz söylemeye hakkının olmadığı, bireyci tutum ve yaklaşımlar ile devlet politikaları ve olumsuz etkileri giderek (günümüzde yaşadığımız gibi) trajik olayların yaşanmasının önünü açmaktadır. Kuşkusuz yapılmak istenen de budur. Çünkü devlet iktidarı toplumsal sapma ve krizlerin üretici ve etkili bir gücüdür ve yaşanan hiçbir olay ondan bağımsız ele alınamaz

Toplumsal ahlaki çöküş dediğimiz şeyin zirveleştiğı bir dönemden geçerken, bunun en fazla zararını gören kuşkusuz toplumun en savunmasız kesimi olan çocuklar olacaktır. Kimi fiziken türlü türlü işkencelere maruz kalıp çoğu zaman katledilirken kimi de düşünce, duygu ve ruhen sistemin dışlisi olarak yetiştirilerek öz varlıklarından bihaber vahşi kapitalist dünyada ayakta kalma mücadelesi içinde yaşamaya çalışmaktadır. Toplumsal çürüme dediğimiz şey de tam olarak burada başlamaktadır. Çocuklar, gençler ve kadınlar bir toplumun temel dinamiğidir. Var oldukları toplumun özelliklerini, biyolojik olarak aktarılan genler misali taşırlar ve kendileri ile yaşamsallaştırır, sürdürür ve tekrardan aktarırlar. Ve bundandır ki modernitenin ve onun üç saç ayağının üzerinde en fazla durduğu alanlar olmaktadır.

Çocuklar, gençler bir toplumun ortak değeri iken 21. yüzyılda ortak keder haline gelmiştir. Düşünelim ki koca bir toplumsal tarih (tarihin %98'i) insan yavrusunun kendisini korumaktan aciz bir varlık olarak dünyaya geldiğı için, onu korumak adına şekillenmiştir. İster güdü diyelim ister öğrenilmiş davranış şekli diyelim, sonuç olarak bir varlık, bir insan

olarak topluluğun her bireyi tarafından sahiplenilen, korunan, beslenen aynı zamanda bunları gerçekleştirirken ortak değer haline gelen bir yaklaşımdan bahsetmekteyiz. Dünyaya gelen her bebek, o topluluğun tüm bireylerinin bebeğidir. Çünkü hem fiziken hem de düşünce gücü olarak öz savunmadan yoksundur. Ona bakmak bir görev halini alırken bu aynı zamanda simbiyotik bir ilişkiyi geliştirir. Verildiği kadar alınır, deneyimler oluşur. İnsanlaşma sürecindeki topluluk bağları kuvvetlenir, toplumsallığın yolu açılır. Elbette bu uzun soluklu bir gelişim macerasıdır. Bir yere kadar da heyecan vericidir. Kendi bulma, koca evrende kendi anlamlandırma noktasında bir çıkış noktası konumundadır. Belki de bu heyecanı neden kaybettiğimiz sorusuna bir örnek ile devam edebiliriz.

Suriye'den mülteci olarak Beyrut'a gelen bir ailenin dramını anlatan Kefernahum filminin baş karakteri Zain adlı bir çocuktur. Çok çocuklu ve sorumsuz, uyuşturucu kullanıp satan ve para için daha çocuk yaşta kızlarını bir nevi "satan" anne ve babasına karşı durmaya çalışan Zain kız kardeşini evlendirmesinler diye onun adet olduğunu saklamaya çalışır ve ne kadar karşı dursa da kız kardeşini evlendirirler. Sonrasında ise kendisiyle aynı kaderi paylaşan siyahi bir bebek ile mecrası başlar ve zaten zor olan yaşamın daha acımasız yanları ile karşılaşır. Filmin en can alıcı noktası, mahkemede çocuk yaşta evlendirilen kız kardeşinin ölümüne neden olan erkeği bıçakla yaraladığı için yargılanan Zain'in anne ve babasını hakime şikayet etmesidir. "Beni dünyaya getirdikleri için şikayetçiyim" der. Zain aslında günümüz çocuklarının ruh ve duygu dünyasının somut örneğidir. Onun beyazperdeye aktarılmış hali; savaşlar, katliamlar, göçler, ekonomik ve bir bütün olarak tüm toplumsal sorunların bir bakış ve bir cümle ile ifade edilişi aynı zamanda. Zain'in bu sözleri ifade ederken ki netliği ve de yaşama isteğinin yitirilişini ifade eden sözleri, Ortadoğu gibi maddi ve manevi yitimlerin çok yoğun yaşandığı bir coğrafyanın çocuklarının isyanı gibidir. Devlet ve çeşitli toplum karşıtı siyasal ve dini örgütler ve çeteler tarafından kısıpaca alınmış bir coğrafyada çocuk olarak doğmanın zorluklarını anlamak güç olmasa gerek. "Ya sev, ya terk et" ya da öl! Başka bir yaşam yoktur adeta.

Günümüz koşullarında çocuklar, "en zorda" olan kesimlerin başında gelmektedir. Özel mülkiyetçi aile anlayışı ile kimsenin başka biri üzerinde söz söylemeye hakkının olmadığı, bireyci tutum ve yaklaşımlar ile devlet politikaları ve olumsuz etkileri giderek (günümüzde yaşadığımız gibi) trajik olayların yaşanmasının önünü açmaktadır. Kuşkusuz yapılmak istenen de budur. Çünkü devlet iktidarı toplumsal sapma ve krizlerin üretici ve etkili bir gücüdür ve yaşanan hiçbir olay ondan bağımsız ele alınamaz. Bu sitemde yetiştirilen her çocuk bir cinayetin kurbanıdır. Var olan doğal öz savunma gücü bile "eğitim" adı altında kendisinden alınmaktadır. Bunun ilk şekillenışı de aile dediğimiz kurumda başlar. Engels'in, aile kavramını tarihsel olarak ele almaya çalıştığı ailenin, özel mülkiyetin ve devletin kökeni adlı eserinde ilginç bir belirleme vardır. Buna göre "... familia sözcüğü, günümüzdeki dar kafalı burjuvaların duygusallık ve karı-koca cilvelerinden yapılmak istenen aile anlayışını dile getirmez; Romalılarda her şeyden önce hatta karı-koca ile bunların çocukları için değil, yalnızca köleler için kullanılır. Famulus "evcil köle" anlamına gelir ve familia, bir tek adama ait bulunan kölelerin bütünü demektir..." Toplumsal olarak değişim

ve dönüşümünü esas aldığımız aile kurumunun tarihsel gelişim sürecini incelemek ile beraber ulus devlet ahtapotunun sarıp sarmaladığı bir kurum olan ailenin aslında, var olan sistemde, tam olarak karşılığı bundan ibarettir. Ve bu kölelik durumunda, hiçbir köle sahibi, satın almadığı müddetçe, başka bir köle üzerinde söz hakkına sahip değildir. Bu söz hakkının olmadığı birey, bu kurumda mayalanıp, başka resmi kurumlarda pişecektir. Geline aşama ise hastalık ile ifade edilemeyecek kadar yaşanan vahşetler olacaktır.

Zain aslında anne ve babası şahsında koca bir modernitenin ağır yükünü sırtında taşıyor aslında. Onun yaşadığı tüm bu krizlerin bir boyutudur. Ahlaki bir değer olan çocukların yüz yüze kaldıkları saldırıları benzetecek başka bir canlı eylemi yaşamda yoktur. Bu yüzden hem insana özgü hem de insanlık dışıdır. İnsana özgüdür çünkü kendi olmaktan çıkan, özüne yabancılaştırılan her insan serseri kurşun misali önüne çıkan her şeyi yok etmektedir. Arkasını yasladığı güç ile bunu daha gözü kara yapmaktadır. Kendi zihniyetinin besin kaynağı aynı zamanda da besleyicisi olduğu güç odakları, en büyük cesaret kaynağıdır. Savunmasız bir canlıya çektirilen eziyetin, zulmün, acının hiçbir toplumda, hiçbir inançta hiçbir kültürde karşılığı yoktur. Ancak bunlar ahlaki ve politik olan topluma dairdir. Ulus devlet ve kollarının ahlaki ve vicdani hiçbir kaygısının olmaması, toplum karşıtı olması bu tiplerin en önemli varlık nedenleridir ki bizzat bu güçler tarafından şekillendirilmişlerdir. Vurguladığımız gibi istenilen de zaten budur.

Yakın zamanda çocuklara dair yaşanan olaylar toplumun yaşadığı sapmayı somutlaştırmak ve devle-aile ilişkisini derinlikli ve tarihsel olarak anlamak açısından önemlidir. “Proto devlet” tanımlaması bunu karşılayacak bir ifade olmaktadır. Bu nedenledir ki aile içerisinde çocuklara ve de kadınlara yönelik hiçbir uygulamayı üst akıldan (devlet oluyor bu) kopuk ele almamak, bu olaylarının iç yüzünü görmek açısından elzemdir. Çocuk tecavüzü, ticareti, uyuşturucu kullanımı ve satışı, şiddet, dilendirme çetesi hepsi bu çarkın özenle kurulmuş birer parçasıdır. Ağacı yaşken eğmek, sersem, düşünemez bir hale getirmek bu aklın özel alanı olup, yaşamsal sıvısı niteliğindedir. Bu nedenle de yaşanan katliam ve tecavüz olayları her ne kadar vicdanları zorlar nitelikte olsa da acıma ve hüznün duygusundan öte toplumsal bir refleks gerektirmektedir. Sessiz kalınan her olay karşısında suç ortaklığı yapıldığının bilinmesi gerekmektedir. Unutulmamalı ki ahlaki değerler tüm yazılı hukuk kurallarının üzerinde ve öz olanın ifadesidir. Ahlaki ve politik toplumun bireyleri olarak yaşanan bu çürümeyi anlamak ve politik bir duruş sergilemek için birbirini besleyen tüm toplum karşıtı yapılanmaları ifşa etmek ve ona karşı mücadele etmek durumundadır. Aksi takdirde yaşanan olaylar, manşetlerde olduğu sürece yaşanılacak anlık duygu yoğunluğunun ötesine geçmeyecektir.

Öfke de bir duygudur ve çoğu zaman gereklidir ancak öfkenin pratiği de politik olmak durumundadır.

Zain, bakışındaki o umutsuzluk ve öfkeyle ama aynı zamanda kendince bulduğu yol ile bu durumun önüne geçmek ister. “Daha fazla çocuk dünyaya getirmesinler” der. Çocuklar

için yaşanılacak bir dünyanın olmadığını farkındadır, fark etmek zorunda bırakılmıştır. Umutsuzluk, düzeltici güç değildir, yıkıcıdır. Yerine yenisini koymaz ya da var olanı değiştirme istemini barındırmaz. 21. yüzyılda insanlık olarak açığı çıkan da bu kaderci umutsuzluk halidir. Katledilen çocukların gençlerin adını bir yerlere vermek, tişört basmak, şarkılar yazmak bir süre sonra acının pazarına yol açar ve metalaşır. Yaşanan bu toplumsal ruh halinde bir şeylerin önüne geçmenin yolu politik düşünme ve eylem hali ile mümkündür. Her olayda kendini görmek, aynı zamanda neler yapılması gerektiğini anlamak ve pratikleştirmek olması gereken tepkiselliktir. Devlet ve aile kısılcığında sıkışıp kalan ve onların birer birer kurbanı olan çocukları ve kadınları korumanın başka da bir yolu yoktur. Bu güç, bu toplumsal öz halen dahi tüm özel savaş yöntemlerine rağmen toplumun kodlarında kendini korumaktadır. Bunun için yeterinden fazla nedenimiz, bunu gerçekleştirecek güç de mevcuttur. İşte o zaman bir keder haline gelen tüm olaylar yerine ortak değere bırakacaktır.

Narin'i savunmak tüm toplumu ve ötekileri savunmaktır!

Derya Barin-30 Eylül 2024

Günümüz koşullarında çıkarlarına göre daralan, işbirliklerine göre çoğalan “aile” gerçekliği budur. Bugün toplumda faşizmin yarattığı sosyolojiyi okumak, mevcut aileyi incelemekten, tahlil etmekten geçer. Kadınlar olarak bu okumayı yapabilmek, bunun intikamını alacak bir mücadele örgütlemek ahlaki, vicdani sorumluluk gereğidir. Narin'i savunmak, toplumu, doğayı, tüm “ötekileri” savunmaktır. Failin cesareti, işbirlikçi, kirlî düzene esaretten gelir

Aleni işlenen bir cinayetin toplumun itiraz ve çabaları sonucu bir nebze de olsa failleri görünür kıldığı bir zamana tanıklık etmekteyiz. Narin cinayeti ile aslında yıllardır tanıklığını ettiğimiz kaybedilme, failleri meçhul bırakma, cezasızlık politikaları ile bir nevi suça teşvik etme politikalarıdır.

Bu tanıklığın kendisi toplumsal aklın ve ahlakın birikmiş bir öfkesidir. Bu açıdan Narin'in toplumda uyandırdığı esas nokta ahlaki hassasiyetlerdir. Yargının, mevcut iktidarın bilerek, isteyerek temin etmediği adalet ve güvendir. Ülke tarihinde özelde Kürdistan'da çocuk cinayetlerinin en yoğun olduğu bir rejim gerçekliğiyle iç içeyiz. 2015-2016 süreci aslında suç işleme teşvikinin başka bir eşiğe geçmesi açısından kritik bir süreçtir. Bu süreçle beraber rejim muhalifi olan ya da bu rejime göre “öteki” sayılan her varlığın inkar ve imhası yakın tarihin künyesine kazılıdır.

Özelde çocuklar, kadınlar, hayvanlar, doğa “ötekiler” kategorisinin esas denklemdir. Suçu işlemenin hafifliği, suçu gizlemenin ortaklığı faşist müttefiklerin eylemidir. Mesele elbette muktedir olanın kendisiyle sınırlı bir gerçeklik değildir. Bu rejim kendisine göre bir akıl, kendisine göre bir sosyoloji ile “suçun” ve de “suçlunun” kendini sürdürebildiği belirli

alanlar yaratmıştır. Bu bazen geleneksel aile, bazen mafyatik aile, bazen de dinci - milliyetçi-cinsiyetçi cemaatlerin örgütlendiği “aile” modeli olmuştur.

Aile kurumu sadece organik bağlarla şekillenen bir organizasyonken bugün, ideolojik çıkarlar gereği mafya, cemaat, tarikat modelleri ile birlikte ideolojik bir kimlik kazanarak kendini genişletmekte, koşullara göre güncellenmekte “aile “arasında bir iç hukuk belirlemektedir. Ailenin kendi içinde yaşadığı her şey bir mahremiyet alanı olduğu gibi, özel olanın kendine göre içtihatlar belirlediği bir organizasyona da dönüşmüştür. Çünkü kendine göre suçlu ilan eden ya da etmeyen, organize birlikteliklerin kendisi “aile” olmanın gereğidir.

Bugün tüm toplumun bir olup, bir cinayet mahalini mercek altında aldığı, güvenlik güçlerinin günlerce arama yaptığı, herkesin akraba olduğu bu köyde 19 günün sonunda cenazesi bulunan ama faili muğlak bırakılan Narin’in katliamında yatan gerçek, Hizbullah tedrisatından geçmiş, kadınıyla-erkeğiyle bu cinayetin her zerresine müdahil olmuş çete-aile gerçekliğidir. Aile çeteleşmiş, çete aile olmuştur. Günlerce televizyonlarda “katledenler” ağıt yakmış, fail/ler-katil/ler zaman kazanmış, katledilen çocuğun bedensel bütünlüğü bile bu çabayla kalmamıştır. Sıkça sorulan “Narin’i kim öldürdü?” sorusunun yegane cevabı ailedir. Kirlî iş birlikleriyle korunan “aile reisleridir”.

Günümüz koşullarında çıkarlarına göre daralan, iş birliklerine göre çoğalan “aile” gerçekliği budur. Bugün toplumda faşizmin yarattığı sosyolojiyi okumak, mevcut aileyi incelemekten, tahlil etmekten geçer. Kadınlar olarak bu okumayı yapabilmek, bunun intikamını alacak bir mücadele örgütlemek ahlaki, vicdani sorumluluk gereğidir. Narin’i savunmak, toplumu, doğayı, tüm “ötekileri” savunmaktır. Failin cesareti, işbirlikçi, kirlî düzene esaretten gelir.

Bu açıdan tüm ötekilerin yaşam hakkını savunmak, sözü buradan büyütme, mücadeleyi buradan örmek bugün özelde kadınlar ve ahlaki politik öznelerin yaratacağı özgürlüğe dayalı sosyolojiden geçer. Narin ile beraber büyüyen bu itiraz tüm faili meçhullerin, mazlumların haklı itirazıdır, bir adalet ve hakikat davasıdır.

Meçhul faillerden ‘dost’ faillere giden 100 yıllık yol ve çocuklar

Beritan Güneş-30 Eylül 2024

Devletlerin tarih boyunca görece “mutabakat” sağladıkları tek sözleşme olan Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin belki de en mühim hukuki kavramı olan “çocuğun üstün yararı”ndan bahsedebilmek elbette ki mümkün değil. Mevcut tabloda tek bir üstün yarardan yani AKP-MHP’nin üstün yararından bahsedebileceğimiz bu günlerde çocuğun üstün yararı istikrarlı bir biçimde mevcut değil ve evvel iktidarlar tarafından istikrarlı bir biçimde yok sayıldı, tahrif edildi

Narin, Cemile, Uğur, Enes ve adını sayamadığımız daha nice çocuk... İsimleri her gündeme düştüğünde beraberinde hüznün, öfke ve bir kez daha yası getirirler. Onlar, egemenlerin çocuk politikalarını sorgulamamıza neden olan acıların simgeleridir ve her defasında devletin, adaletin, iktidarların ve toplumun bu ölümlerden sorumlu olduğu gerçeğini hatırlatırlar bize.

Suç tanımı yapan devletin suç kavramını 100 yıldır nasıl eğip büktüğünü, adaletin içinde koca bir gedik olduğunu hepimiz faili meçhul bırakılmış ama aslında faili belli olan cinayetlerden, katliamlardan çok iyi biliyoruz. Devletin suç tanımındaki bu tahrifatı ve “iki yüzlülüğü” siyasi ve etnik kimlik hedefli suçlar haricinde cezasızlık politikasının hedefindeki kadın, çocuk ve LGBTİ+ nefret cinayetlerine bakarak da çok net görüyoruz.

Caydırıcı cezalar bir tarafa dursun neredeyse Kürt, Alevi, kadın, çocuk LGBTİ+ cinayetlerine teşvik eden gösteri niteliğinde yargılamaların yapıldığı 100 yıllık tablo Narin cinayetiyle beraber yargıya mevcut iktidar tarafından fütursuzca eklenen yeni parametreleri de bir kez daha gözler önüne serdi. Suça göre değil “faile göre değişen” kendince bir adalet tesis ediyor iktidar. Dost olan ve korunması gereken failer, üniformalı

failler, siyasi akraba failler, AKP-MHP'li failler, erkek failler, iyi halli failler ve nitekim meçhul failleri “aklamak” için...

Meçhul faillerden dost faillere giden bu 100 yıllık yol, adım adım inşa edildi ve zulüm tablosuna işlendi. Gelelim böylesi bir tabloya en dek düşmeyecek olanı yazmaya ve tezati derinleştirmeye; çocuğun üstün yararına...

Devletlerin tarih boyunca görece “mutabakat” sağladıkları tek sözleşme olan Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin belki de en mühim hukuki kavramı olan “çocuğun üstün yararı”ndan bahsedebilmek elbette ki mümkün değil. Mevcut tabloda tek bir üstün yarardan yani AKP-MHP'nin üstün yararından bahsedebileceğimiz bu günlerde çocuğun üstün yararı istikrarlı bir biçimde mevcut değil ve evvel iktidarlar tarafından istikrarlı bir biçimde yok sayıldı, tahrif edildi.

Tersine “üstün yarar”

Olmayan bir şeyi tarif etmek epey zor. O yüzden belki de ilk sözü ne olduğundan ziyade olmadığında neler olduğuna vermeliyiz. Her gün yeniden deneyimlediğimiz devletin kendi üstün yararını çocukların üstün yararından kesintisiz üstün tuttuğu ve çekince belirttiği anadilinde eğitim alamadığımız bir gerçek değil midir? Türkiye'nin Çocuk Hakları Sözleşmesi'ndeki üç çekincesi bu topraklardaki hemen tüm çocuk hakları ihlallerine temel değil midir?

Evet, devletin çekinceleri Türkiye'de yaşam hakkı başta olmak üzere çocuk haklarının ihlaline, çocuğun üstün yararının ortadan kaldırılmasına sebeptir. Hak tanımamazlıkta açılan 100 yıllık gedik, gün gelir bir çocuğun katilinin ortaya çıkmamasında karşımıza çıkar öteki gün boyut değiştirir egemenlik hakları adı altında karşımıza çıkar, beriki gün bunun adı ailenin korunması olur ve bu gedik sürekli büyür..

Ve sonuç olarak uygulanmamış bir sözleşme, çekincelerle heba edilmiş 100 yıllık çocukluklar, yaşam hakkı devlet dersinde ihlal edilmiş Ceylanlar, Uğurlar, Enesler ve bugün de Narinler olur...

Kürdistan'da çocuk olmak: Ölümün gölgesinde büyüme

Ceylan gibi onlarca çocuk, askerlerin ve polislerin açtığı ateş sonucu, ya da mayın ve patlayıcıların hedefi olarak yaşamını yitirdi. Kürt çocuklar, doğdukları andan itibaren ölümün gölgesinde büyüdüler. Okul yolunda, evlerinde ya da oyun oynadıkları sokaklarda, devletin uyguladığı militarist politikaların ortasında kaldılar. Devletin “güvenlik” adı altında yürüttüğü operasyonlar, çocukların hayatını yok sayarak, bir bütün olarak halkı sindirmeye yönelikti.

Katledilen çocuklar, birer istatistikten ibaret değiller. Onların her biri, yarım kalmış hayallerle doluydu. Onları unutmak, geleceğimizi unutmak demektir.

Ceylan, Narin, Cemile, Uğur ve daha niceleri unutulmayacak. Onların anıları, adaletin sağlanması ve gerçek bir barışın inşa edilmesi için verdiğimiz mücadelenin en güçlü simgeleri olacak. Kürdistan'da, Türkiye'de ve dünyanın her köşesinde çocukların öldürülmediği, özgürce büyüyebildikleri bir gelecek mümkün. Bunun için sesimizi yükseltmek, adaletin peşini bırakmamak zorundayız. Çünkü barış, sadece çocukların hayatlarının korunduğu bir dünyada mümkündür.

Çocuklara yönelik şiddetin politik boyutu: Medyanın kör noktası

Evrin Kepenek-30 Eylül 2024

Narin cinayeti konusunda herkes kendince bir şeyler söyleme hakkı buluyor. Ancak bu süreçte medyanın yaptığı, Narin'i ve onun temsil ettiği tüm çocukları bir kez daha yok saymak. Yaşarken de birçok adaletsizliğe maruz kalan Narin, ölümünden sonra bile adaletsizlikten kurtulamıyor

Diyarbakır'da 21 Ağustos'ta kaybolan ve 19 gün sonra cansız bedeni bulunan 8 yaşındaki Narin, Kürt bir çocuk olarak hem yaşarken hem de öldükten sonra sayısız hak ihlaline maruz kaldı. Medya, onu yaşarken görmediği gibi, ölümünde de haklarını göz ardı etti.

Türkiye'nin yaygın medyası Narin cinayetine dair yaptığı haberler ve adını koyamadığı bir dizi ekran şaklabanlılığı ile kesinlikle sınıfta kaldı.

Ekranında Narin için bağırınlar mı dersiniz, Narin'in nasıl öldürüldüğüne dair senaryolar üzerinden "sizce hangisi doğru?" diye soranlar mı?

Narin'in haklarının bu ekran şaklabanlıkları ile nasıl ihlal edildiğine geçmeden önce, söz konusu ekranlardan konuyu takip eden çocukların da haklarının ayrıca ihlal edildiğini söylemek gerekiyor. Sekiz yaşındaki Narin'le özdeşlik kuran tüm çocuklar onla ilgili yaşlarına özel, doğru bir biçimde bilgilendirilmeleri gerekirken, ekranlardan yalan yanlış dedektifliğe özenmiş gazetecilerden olayları izlediler. Kuşkusuz bunda zamanında ve yerinde açıklama yapmayan resmi kişi ve kurumların payı çok büyük.

Narin Güran cinayetine ilişkin medyanın tavrına bakacak olursak öncelikle meselenin politik boyutuna odaklanmak gerekiyor. Çünkü gazeteciler, bu kısmı sürekli olarak göz ardı

ederek asıl sorunun sistem olduğu gerçeğini isteyerek ya da isteyerek de olsa “gizliyor”. Asıl sorunun erkek sistemi, ataerkil yapı olduğu unutulurken, önlem almayan çocukları korumayan devletin sorumlulukları da hiç hatırlatılmıyor. Maalesef medya, çocuğa yönelik şiddeti genellikle bir toplumsal sorun olarak değil, münferit vakalar üzerinden ele alınca hem az önce ele aldığım sorunlara neden oluyor hem de fail gizleyiciliği ile yeni çocuk cinayetlerine yani potansiyel faillere de cesaret veriyor.

Medyanın sorunu politik bağlamında koparma tarzı, meseleyi magazinleştiriyor ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin etkilerinin anlaşılmasına neden oluyor. Çocuğa yönelik şiddet, bu ülkenin sistematik ve derin köklü sorunlarından biri.

Kaynağı da toplumsal cinsiyet eşitsizliği. Çocukların politik bir özne olarak kabul edilmediği, yok sayıldığı bir toplumda, medyanın da bu yaklaşımı benimsediğini görüyoruz. Narin Güran’ın ölümüne dair haberlerde de bu durum net bir şekilde ortaya çıkıyor.

Ölüye Saygı İnisyatifi’nin 7-8 Ekim’de Şişli’de düzenlediği panellerde aklımda kalan en etkileyici cümlelerden biri şuydu: “Dezavantajlı gruplar, toplumdan kabul görmeyen, ‘makbul’ olmayanlar sadece yaşarken değil öldüklerinde de medya tarafından ‘öteki’ oluyor ve hakları yok sayılıyor.” Narin Güran’ın yaşadığı süreç ve sonrasındaki medya refleksi bu durumu açıkça gözler önüne seriyor.

Narin, Kürt bir çocuk olarak hem yaşarken hem de öldükten sonra sayısız hak ihlaline maruz kaldı. Medya, onu yaşarken görmediği gibi, ölümünde de haklarını göz ardı etti.

Narin’in ölümünden sonra medyanın olayın politik boyutunu yok sayıp, onu bir reyting malzemesi haline getirdiğini görüyoruz. Çoğunluğu erkeklerden oluşan gazeteciler, Narin’in ölümünü toplumsal bir sorun yerine, dedektiflik hikayelerine dönüştürdü. “Narin neyi gördü de öldürüldü?” sorusu etrafında yapılan analizler, meselenin politik bağlamından koparılıp, magazinsel bir düzleme taşındı. Narin, bir reyting “objesi” haline getirildi; onun yaşarken ve öldükten sonra maruz kaldığı sistematik erkek şiddeti ise geri planda kaldı.

Narin’in cinayeti üzerinden gazetecilik refleksinden çok, dedektifliğe soyunan medya, soruşturmanın gizlilik kararına rağmen tutanakları, ifadeleri ve zanlıları ekranlara taşıyarak adaleti zedeledi, zedeliyor.

Diyarbakır Barosu Başkanı Nahit Eren ve birçok avukat bu duruma dikkat çekse de, ne yazık ki “tık” peşindeki gazeteciler bu uyarıları hiçe sayıyor. Ekranlarda erkek gazetecilerin yaptığı “analizler”, sabah kuşağı programlarındaki çığlık atan, gülen kişiler, Narin’i bir kez daha öldürüyor.

Narin cinayeti konusunda herkes kendince bir şeyler söyleme hakkı buluyor. Ancak bu süreçte medyanın yaptığı, Narin’i ve onun temsil ettiği tüm çocukları bir kez daha yok

saymak. Yaşarken de birçok adaletsizliğe maruz kalan Narin, ölümünden sonra bile adaletsizlikten kurtulamıyor.

Bu noktada hepimizin, özellikle de biz gazetecilerin payı büyük. Haber yapmak, etkileşim almak, reyting kazanmak, bir çocuğun haklarından daha değerli mi?

Çocuklar, travma ve dile getirilemeyenler

Esra Kahraman-30 Eylül 2024

Dünya genelinde yapılan bazı araştırmalara sayı olarak baksak da bu sayıları oluşturan çocukların hepsi her şeyden habersiz güvenli alan olarak nitelendirdikleri yerlerde ihmal ve istismara uğramışlardır. Kimisi tarikatlara peşkeş çekilmiş yurtlarda “bir kereden bir şey olmaz” denilerek istismar edildi. Kimisi için aile ortamında en yakınları tarafından savunmasızca katledildikten sonra “görmemesi gereken bir şeyleri gördü” denildi. Kimisi de her şeyden habersiz hayvanlarını otlatırken gelen bir havan mermisi ile bedeni parçalanırcasına katledildi

Küçük bir çocuğun dünyası ihmalden, şiddetten ve istismardan nasıl etkilenir? Küçük bedeni ve beyni bunları nasıl algılar? En önemlisi de beyinde nasıl bir tahribata yol açar ve bu beyin iyileştirilebilir mi?

İhmal ve istismar çocuklarda uzun süre psikopatolojiye yatkınlığı arttırmaktadır. Ayrıca zedelenmiş cinsellik, ihanet duygusu, güçsüzlük duygusu ve damgalama konusunda ciddi travmatik etkiler yaratmaktadır. İstismara uğrayan çocuklarda gelişim dönemine bağlı olarak depresyon, kendine zarar verici davranışlar, aşağılık duygusu, sosyal çevreden uzaklaşma, içine kapanma ve kendine zarar verme gibi düşük benlik algısına neden olur. Aynı zamanda istismara maruz kalan çocuklarda geleceğe dair umutsuzluk olumsuz düşünce ve kendine zarar verme davranışları ortaya çıkar. Cinsiyet açısından baktığımızda oğlan çocuklarında bu belirtiler genelde saldırganlık, zorbalık ve kendine zarar verme biçiminde görülürken kız çocuklarında sessizlik, aşağılık kompleksi ve asosyalite olarak kendini gösterir. Ortak olarak kaygı ve uyku bozuklukları korku ve fobiler

ortaya çıkar. Öfke, kızgınlık, hiperaktivite ve hipomani (çoşkulu, taşkın ve enerjik bir ruh hali) belirtileri de özellikle cinsel istismara maruz kalmış çocuklarda sıkça görülür.

İhmal ve istismar yaşayan çocuklarda duygusal, gelişimsel ve bilişsel bazı değişimler kendini göstermeye başlar. Derslerinde başarısızlık, arkadaş ilişkilerinde duygularını ifade edememe, terk edilme ve yalnız kalma anksiyetesi gibi birçok belirti bu travmanın tepkisi olabilir.

Dünya Sağlık Örgütüne göre; çocuğa karşı kötü muamele daha genel ve kapsayıcı bir ifade olmanın yanı sıra, çocuk istismarı ve ihmali daha özel ve teknik tanımlamalar olarak açıklanmaktadır. Çocuğa karşı kötü muamele; çocuğun sağlığına, gelişimine ve onuruna karşı gerçek veya potansiyel tehlike oluşturan her türlü fiziksel, duygusal ve cinsel şiddet, ihmal ve çocuğun sömürülmesi için yapılan davranıştır.

Dünya Sağlık Örgütünün yayınlamış olduğu verilere göre; “dünyada 1-14 yaş grubundaki 40 milyon çocuk, çocuk istismarı ve ihmali maruz kalmakta ve desteğe ihtiyaç duymaktadır. Sadece 2008 yılındaki raporlarında dünyada 53.000 çocuk katledilmiş ve okul çağındaki çocukların %20-65’i sözlü veya fiziksel istismara uğramış, 18 yaş altındaki 150 milyon kız, 73 milyon erkek çocuk zorla cinsel ilişkiye veya cinsel şiddete maruz kalmış, 1,8 milyon çocuk fuhuş ve pornografiye zorlanmış olduğunu bildirilmişlerdir. Raporda bunun yanı sıra 275 milyon çocuk ev halkı tarafından şiddete maruz kalmış; 126 milyonu tehlikeli işler olmak üzere 218 milyon çocuk, çocuk işçiliğine tabi tutulmuş, 1,2 milyon çocuğun da insan ticaretine kurban olduğu bildirilmektedir.

Yine Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan bir araştırmada, araştırmaya katılan kadınların yüzde yirmisi ve erkeklerin yüzde beşi çocukken cinsel istismara uğramış, kız çocuklarının ise yüzde yirmi beşi ile ellisi arasında bir rakamın fiziksel şiddete maruz kaldığını rapor edilmiştir. Çocuklarda yaşamları boyu olumsuz etkiler bırakan kötü muamelenin çocukların fiziksel, duygusal gelişimini olumsuz etkilediği, okul başarısını düşürdüğü, iş ve aile yaşamında iletişim sorunlarına neden olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, çocuklara karşı kötü muamele tüm insanlığın yaşam kalitesini düşüren, ekonomik ve sosyal gelişmesini olumsuz olarak etkileyen yaygın bir sorundur”¹

Çocuklar, sahip oldukları özelliklerden kaynaklı olarak korunmaya en çok ihtiyacı olan gruptur. Çocuk için en güvenli ortam olduğu düşünülen aileden yönelen ihmal ve istismarın yaşattığı travmanın, dışarıdan kaynaklanana göre daha ciddi sonuçlar doğurması kaçınılmazdır. Çocukluklarında aile bireylerinden biri tarafından ihmal ve istismara uğramış bireylerin, bu yaşantının ağır ve süregelen travmatik etkilerini yaşamları boyunca taşıdıkları bilinmektedir. İstismarcılar olayı gizlemek ve kendilerini korumak için, çocukta büyük korku ve endişeye neden olacak cümleleri sıklıkla kullanırlar. İstismarcının güvenilen ve sevilen herhangi bir erişkin olması veya toplumca çok değerli görülen bir

¹ Özgentürk, İ. (2014). Çocuk istismarı ve ihmal. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 265-278. doi:

yerde olması, aradaki güç dengesizliğini ve çocuğun çaresizliğini vurgulamaktadır. Çocuklar için koşullu veya koşulsuz gördüğü sevgiyi ve aile güvenliğini kaybetme korkusu, herhangi bir tehdit ve şiddetten daha korkutucudur. Narin Güran cinayetinde aile bireyleri tarafından katledilen bir çocuğa 80 milyonun içerisinde yaşayan tüm çocukların şahit olması ve bunu sokaktaki oyunlarına bile taşıyarak güvende olmadıklarını, sokakta ve parkta oynadıkları oyunlarıyla ifade etmeye çalışması tam da bu korku ve şiddet ortamında çocukların ruhsal durumunu açık etmektedir. Çocukların gelişim dönemlerine uygun olarak bazı durum ve kavramlardan onları uzak tutmaya çalışmak onların güçlü benlik algısı ve sağlıklı bir ruhsal gelişimle büyümeleri için çok önemlidir. Örneğin gündemde olan travmatik bir yaşantıyı ya da yas kavramlarını farklı yaş gruplarındaki çocuklara farklı şekillerde anlatırız. Bir istismar ya da ihmal meselesi her şeyden önce buna maruz kalan kişinin gizli kalma hakkının ihlal edilmesidir. Bununla birlikte ihmal ve istismar vakalarında çocukları bu durumdan korumak ve çocuğun üstün yararını gözetmek tek yol arkadaşımız olmalıdır. Çocuklarla bu meseleleri konuşmamak ve onların zihinlerini bilmedikleri ve anlamlandıramayacakları bir mesele ile karıştırmamak önemlidir.

Yasal olarak da bir çocuğun bu anlamdaki şahitliğine ihtiyaç varsa bu mutlaka bir adli psikolog eşliğinde tek seferde yine uygun metodolojiyle gerçekleştirilmelidir, örneğin oyun terapisi.

Dünya’da ve Türkiye’de çocuk ihmal ve istismarı gün geçtikçe artmaktadır. Çocuklar için güvenilir sayılabilecek ortamlarda ihmal ve istismarın artması elbette kapitalist düzenin ve tekçi iktidarların kendi varlığını cezasızlık, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve şiddete dayalı politikalarla sürdürmesiyle yakından ilişkilidir. Çünkü hem kapitalist düzen hem de anti demokratik iktidarlar toplumu bütün ahlaki ve demokratik değerlerinden kopararak toplumu çürütmeyi hedeflemektedir. Böylece itiraz etmeyen, bencilleşen, baskılanan ve şiddete uğradığı için şiddete eğilimli bireylerden oluşan bir toplum yaratılmaktadır. Kapitalist düzen ve tekçi iktidarların yarattığı böylesi bir ortamda çocukların güvenliği elbette risk altındadır. Dünya genelinde yapılan bazı araştırmalara sayı olarak baksak da bu sayıları oluşturan çocukların hepsi her şeyden habersiz güvenli alan olarak nitelendirdikleri yerlerde ihmal ve istismara uğramışlardır. Kimisi tarikatlara peşkeş çekilmiş yurtlarda “bir kereden bir şey olmaz” denilerek istismar edildi. Kimisi için aile ortamında en yakınları tarafından savunmasızca katledildikten sonra “görmemesi gereken bir şeyleri gördü” denildi. Kimisi de her şeyden habersiz hayvanlarını otlatırken gelen bir havan mermisi ile bedeni parçalanırcasına katledildi.

Uyuşturucu ve fuhuşa zorlanan çocukların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bununla birlikte çocukları uyuşturucuya ve fuhuşa zorlayan failerin değil de bu faileri ortaya çıkaran ve çocukları savunanların ceza alması diğer bütün çocukların travmatize edilmesi ve korumasız hissetmelerine neden olmaktan öte değildir. Bu çocuklar, korku ve şiddet döngüsünden çıkamayıp yaşanan şiddeti ve istismarı reddetmeye başlar. İnsanlığın

çocuk istismarı üzerine kurulu olması ise dissosiyatif bozuklukları gündeme getirdiği bazı araştırmalarca açıklanmıştır. Elbette erken yaşta başlayan ve kronik olarak devam eden çocuk istismarı ve ihmaline katlanmak ancak dissosiyasyon ya da dissosiyatif savunma sistemleri ile mümkün olabilir. Çünkü erken yaşlarda travmaya karşı verilebilecek uygun bir tepki ya da başka savunma biçimi yoktur. Sadece eğer gücünüz varsa kaçabilirsiniz veya savaşılabirsiniz fakat gücünüz yoksa ya boyun eğersiniz ya da donakalırsınız. Kronik olarak istismar edilen birey intihar edebilir veya istismarcısını öldürür ya da bu istismar sürecini dissosiyasyon yaparak (unutarak; yok farz ederek) yaşamına bir şekilde devam eder.

Çocukların savunma geliştirememesinin nedenine bakacak olursak, karşılaşılan her durumu, bu olumlu veya olumsuz olabilir, zihinlerine kaydederler ve bu kaydedilenlerin etkisi erişkinlikte ve uzun vadede görülür. İşte bu yüzden çocukluk dönemi deneyimselliğe asla uygun bir dönem değildir.